

PROGNOZA DEMOGRAFICZNA DLA WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO DO 2050 ROKU oraz rekomendacje dla polityk publicznych

I posiedzenie Pomorskiego Forum Terytorialnego

Gdańsk, 28 lutego 2024 r.

**Pomorskie Biuro Planowania
Regionalnego** w Gdańsku

Instytucja Samorządu
Województwa Pomorskiego

Prawo.pl

Wisi nad nami kryzys demograficzny – czas na zmiany

GUS prognozuje wyraźny ubytek ludności do 2060 r. Jak wyglądają przewidywania? I co to oznacza dla Polaków?

DGP | Dziennik
Gazeta Prawna

 Wstrząsające prognozy GUS. Ubędzie 7-11 milionów Polaków

Kryzys demograficzny w Polsce będzie się tylko pogłębiał. Prognozy GUS-u nie napawają optymizmem

Bankier.pl

Demograficzna szklana kula nie zostawia wątpliwości: będzie nas coraz mniej. Co z rynkiem pracy?

Założenia Prognozy

- **Cel analizy:**

dokonanie prognozy

- **Zakres przedmiotu:**

liczba ludności wg

- **Założenia:**

- jako punkt odniesienia

- trendy w zakresie

- ukazanie wewnętrznych

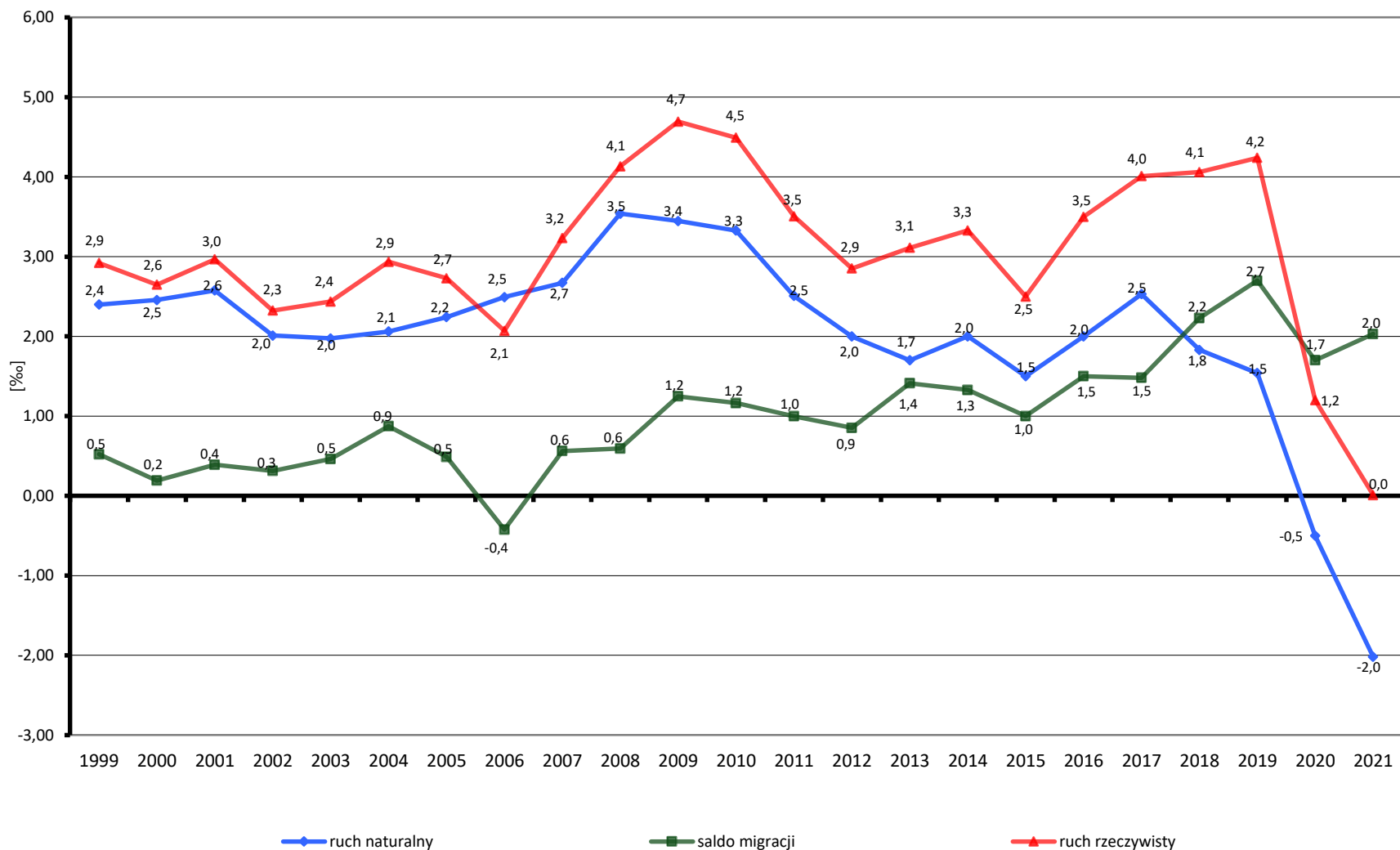
- uwzględniono r

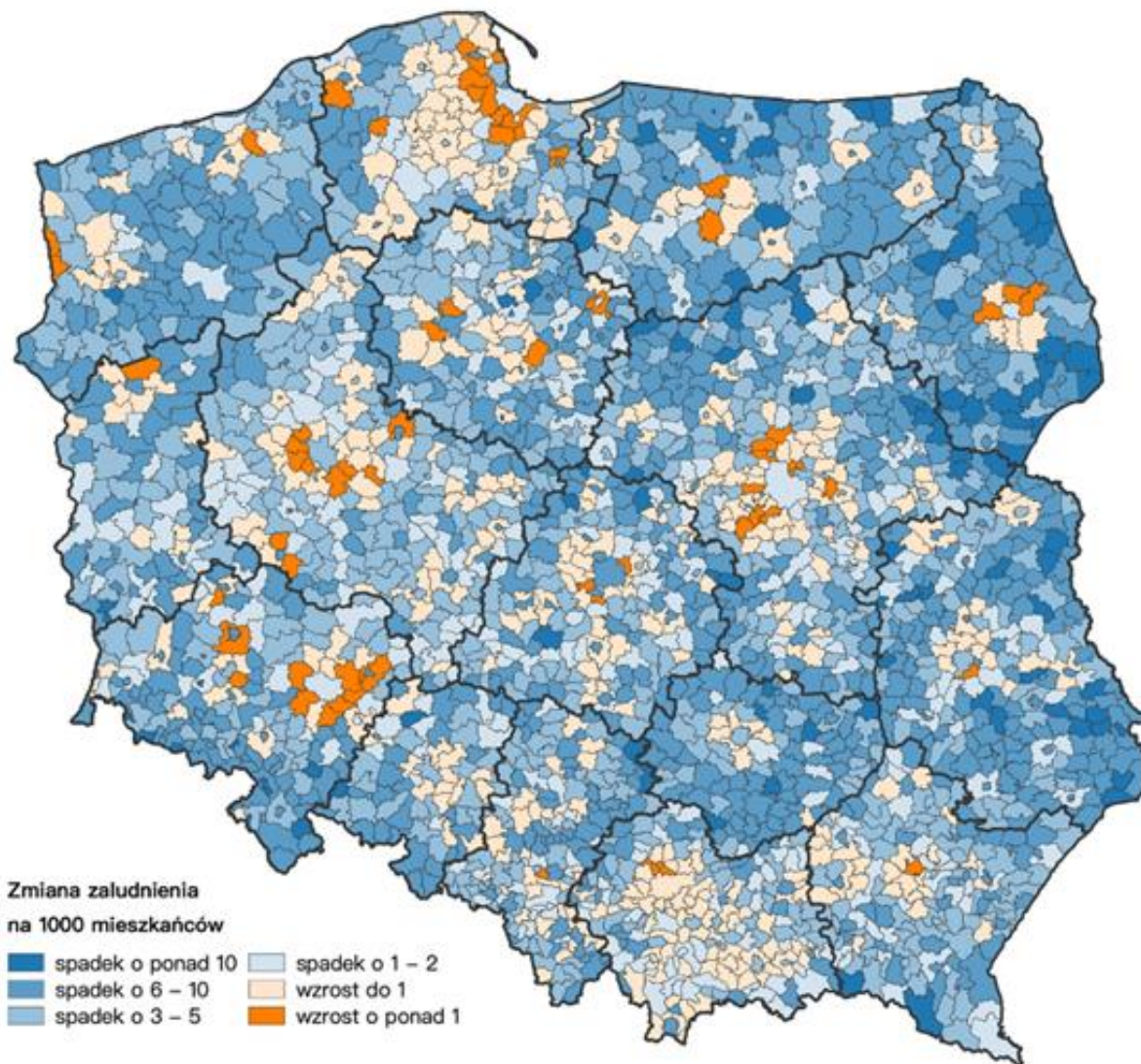
dane NSP z 202

inne informacje
demograficznej
pomorskim, dotyczą
nierejestrowej i r

Zmiany ruchu naturalnego i salda migracji w województwie pomorskim w latach 1999-2022

Zmiany liczby ludności Polski w I półroczu 2021 roku

Gminy z 10 lub mniej urodzeń w I półroczu 2021

Gminy z dodatnim przyrostem naturalnym

Gminy z dodatnim saldem migracji

Dane: Baza Demografia GUS. (C) Szymon Pifczyk | Kartografia Ekstremalna – facebook.com/kartografiaekstremalna

Uwarunkowania determinujące przemiany demograficzne i mające wpływ na wyniki Prognozy

Globalne:

- zmiany klimatyczne i ich skutki w strefie zwrotnikowej i podzwrotnikowej,
- sytuacja polityczna w Europie Wschodniej oraz geopolityczna w Afryce Północnej i na Bliskim Wschodzie,
- globalna urbanizacja i wzrost wielkich zurbanizowanych skupisk ludzi.

Krajowe:

- niezmiennosc ustroju i stabilność terytorialna państwa oraz trwałość funkcjonowania w ramach UE i NATO,
- wzrost gospodarczy i stabilność podstaw gospodarczych,
- internacjonalizacja i metropolizacja zmiany postaw społecznych i zmiany kulturowe,
- rosnący wskaźnik urbanizacji społecznej i względnie ustabilizowany wskaźnik umiastowienia,
- rosnący udział osób urodzonych poza Polską lub urodzonych w Polsce, gdzie co najmniej jeden z rodziców urodził się poza granicami Polski, w tym w większości przypadków osoby urodzone poza Polską nie będące narodowości polskiej (z pochodzenia),
- podnoszenie się poziomu morza, ekstremalne zjawiska pogodowe,
- metropolizacja, suburbanizacja i kontrurbanizacja,
- sytuacja prawna w zakresie praw reprodukcyjnych (np. dostępność do badań prenatalnych, antykoncepcji, wyrok TK 1/20 itp.).

Trendy oddziałujące na przemiany demograficzne i mające wpływ na wyniki Prognozy

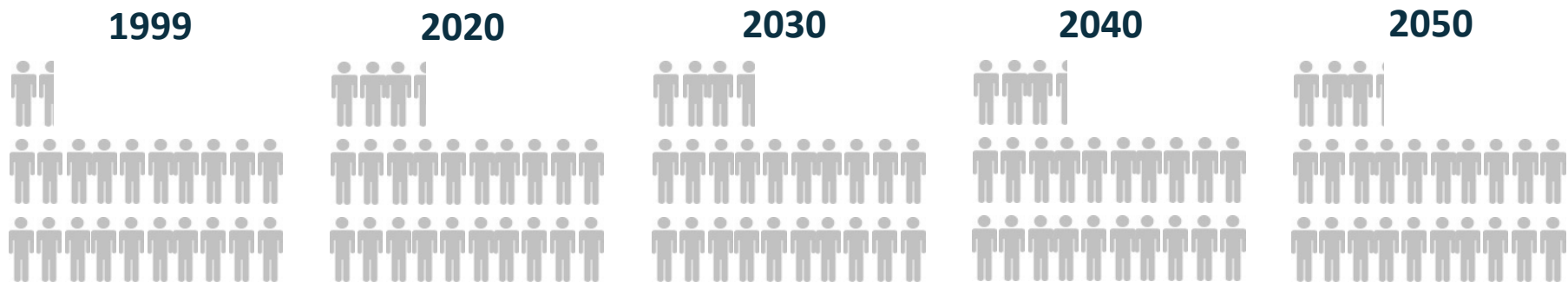
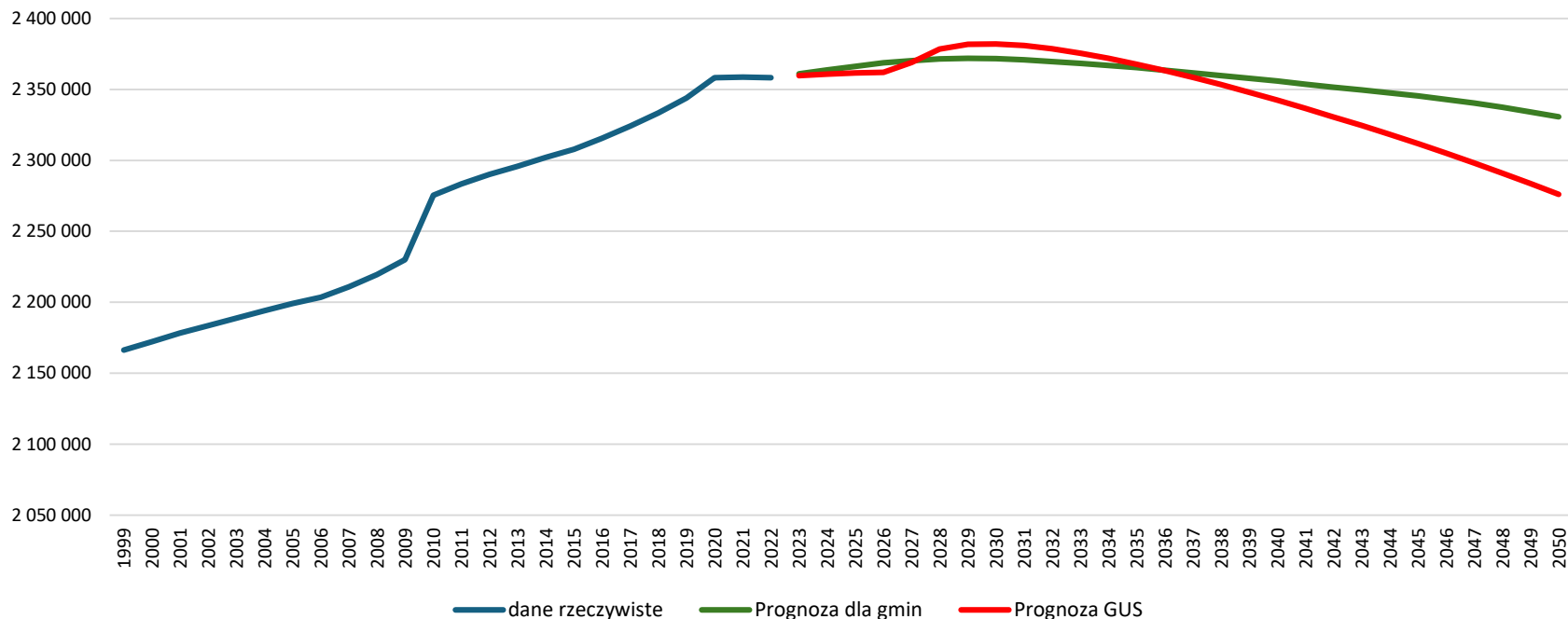
Trendy globalne:

- wzrost liczby ludności świata i spadek liczby ludności Europy,
- wzrost migracji zarobkowych, w tym klimatycznych,
- wzrost udziału ludzi starszych i związana z nim długość życia ludzi,
- wzrost znaczenia relacji międzypokoleniowych, różnorodności społecznej i wielokulturowości,
- rozwój *silver economy*,
- (r)ewolucja systemów emerytalnych i opiekuńczych,
- wzrost antropopresji środowiskowej w wyniku zwiększania liczby ludności Ziemi
- wzrost dużych aglomeracji miejskich i problemy miast mniejszych, wzrost znaczenia obszarów peryferyjnych w politykach rozwojowych.

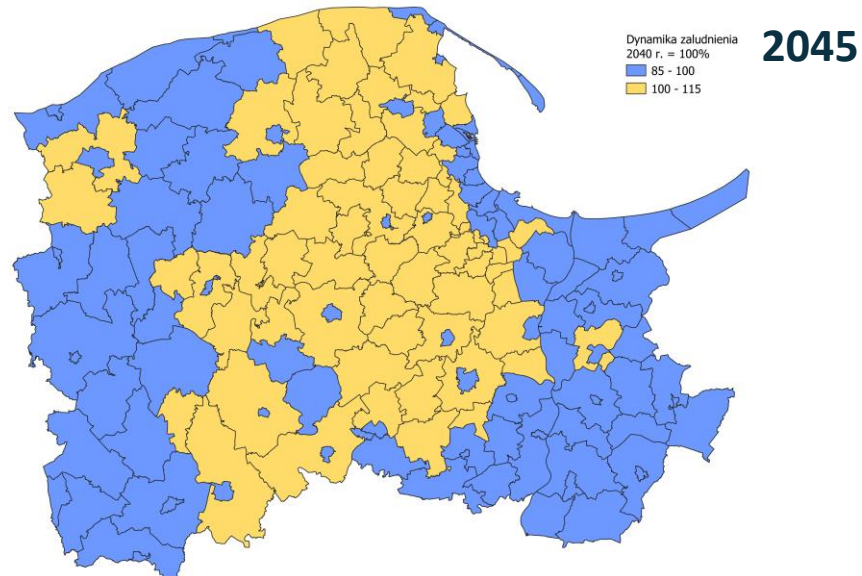
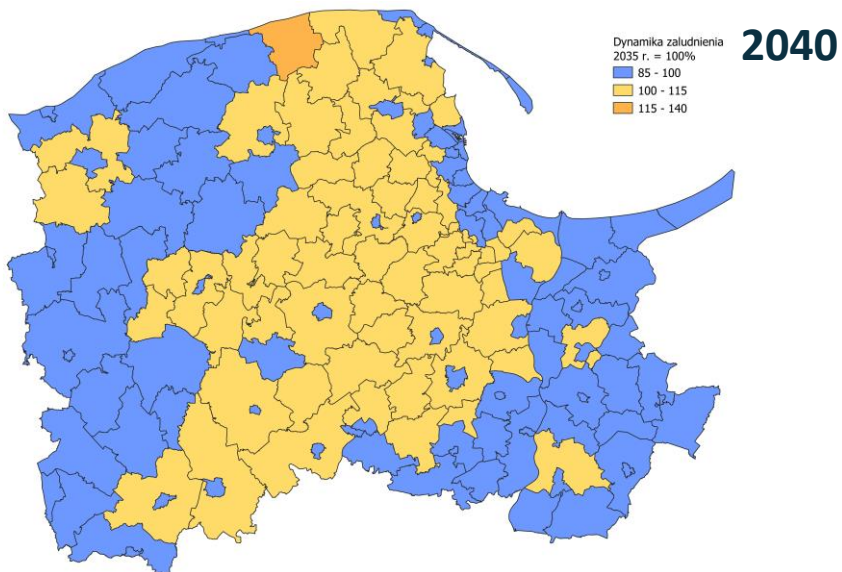
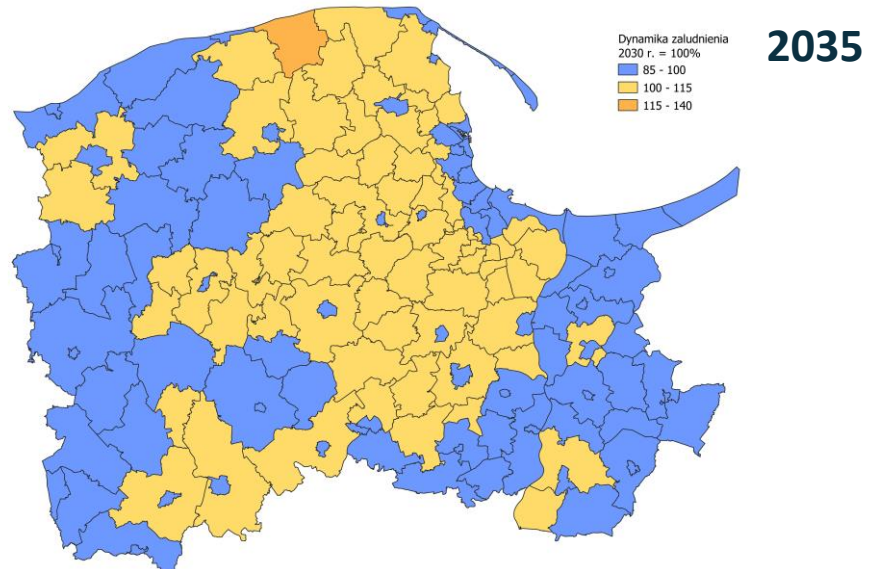
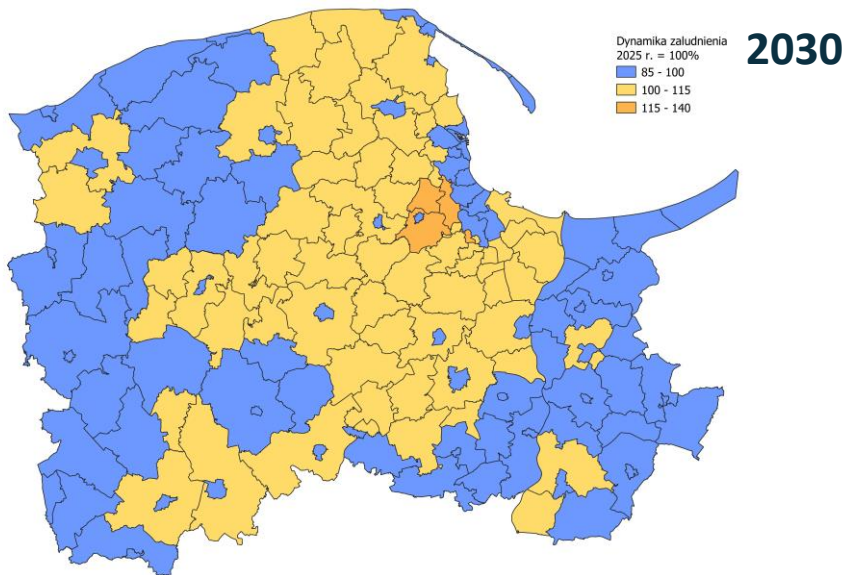
Trendy krajowe:

- spadek liczby ludności Polski
- najszybciej starzejące się społeczeństwo w Europie,
- przedłużenie aktywności społecznej i zawodowej osób starszych,
- rozwój usług zdrowia i usług dla osób starszych,
- (r)ewolucja systemów opieki medycznej, edukacji i emerytalnego,
- konkurencja o migrantów zarobkowych,
- spadek antropopresji środowiskowej w wyniku depopulacji,
- rozwój infrastruktury przyjaznej seniorom i związanej z opieką nad osobami zależnymi,
- wzrost obszarów metropolitalnych i drenaż zasobów ludzkich z obszarów peryferyjnych.

Zmiany liczby ludności w województwie pomorskim w latach 1999-2022 oraz Prognozy

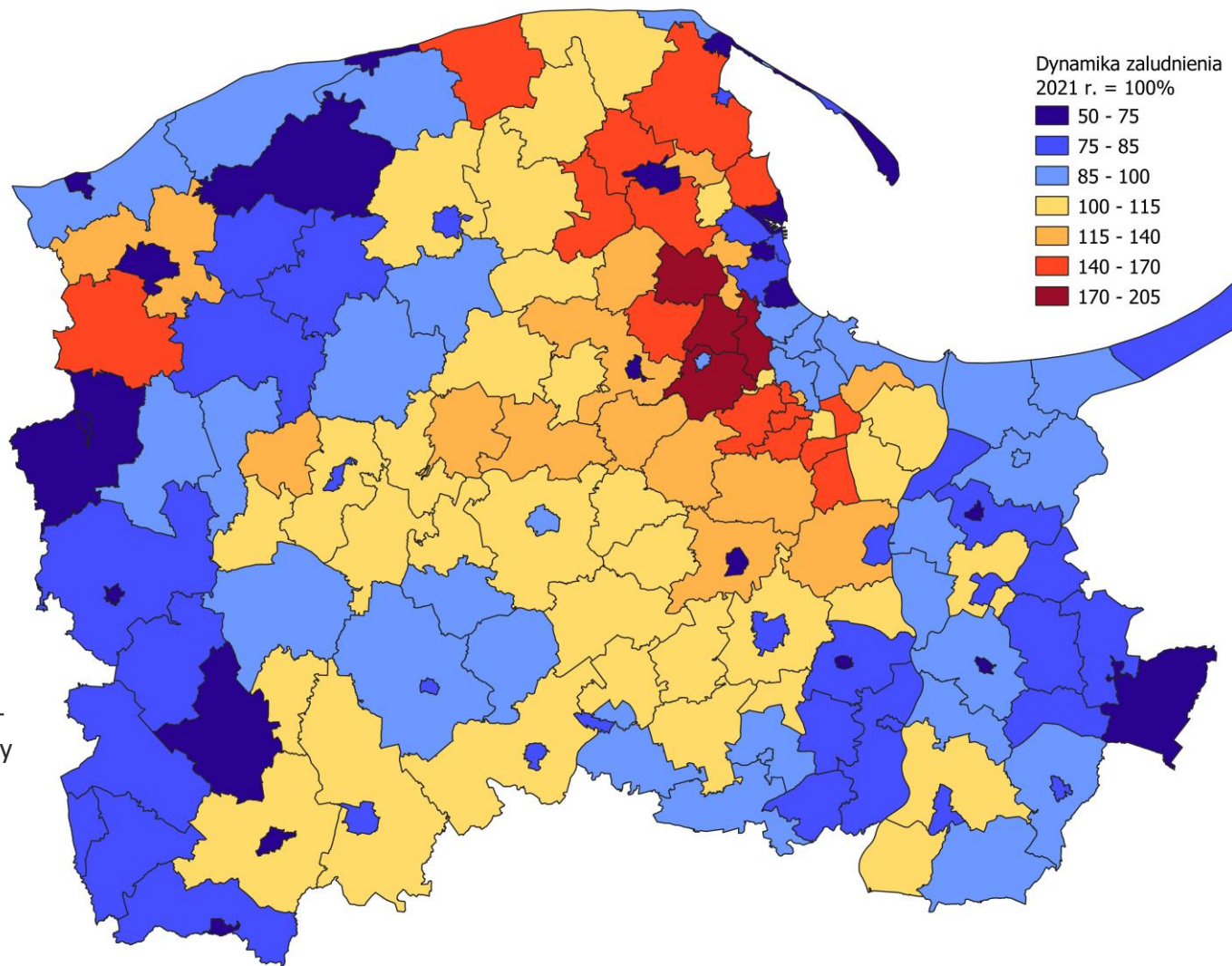

Zmiany liczby ludności w województwie pomorskim wg. prognozy do 2050 roku

Zmiany liczby ludności w województwie pomorskim wg. Prognozy do 2050 roku

nazwa	Przyrost liczby ludności (w latach 2021-2050)
Żukowo – obszar wiejski	+94,4
Gmina Przdokowo	+67,2
Gmina Choczewo	+65,3
Gmina Kosakowo	+63,0
Gmina Szemud	+57,6
Gmina Pszczółki	+57,4
Gmina Wejherowo	+54,4
Gmina Pruszcz Gdański	+52,3
Gmina Kobylnica	+48,2
Gmina Kolbudy	+42,7

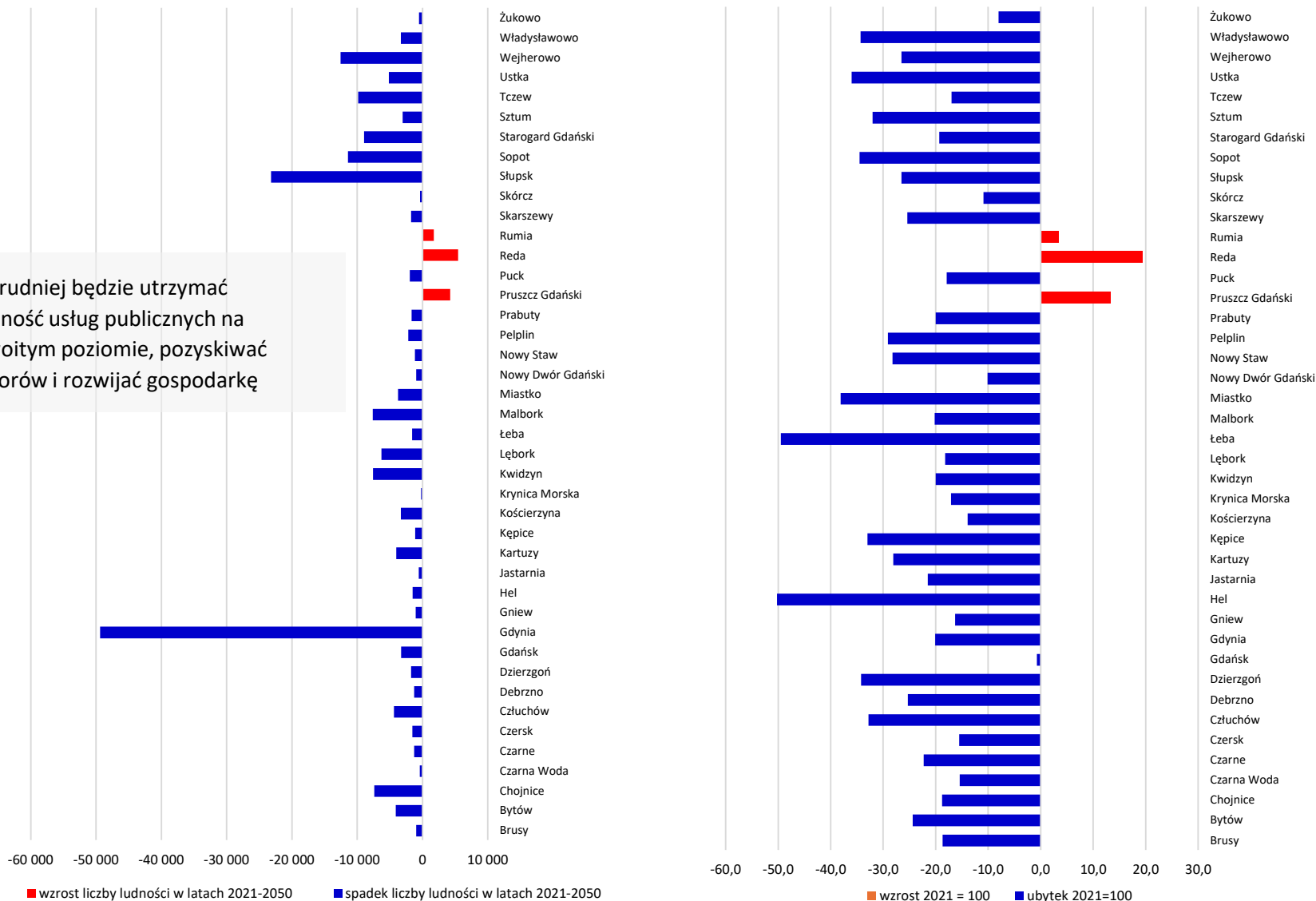

„Prognoza ludności na lata 2023–2060” GUS - największy relatywny spadek nastąpi w województwie świętokrzyskim – 30,6%, ponad 25% w łódzkim, śląskim, i opolskim, a najmniejszy 7% w województwach mazowieckim i pomorskim

Województwo Pomorskie -1,1

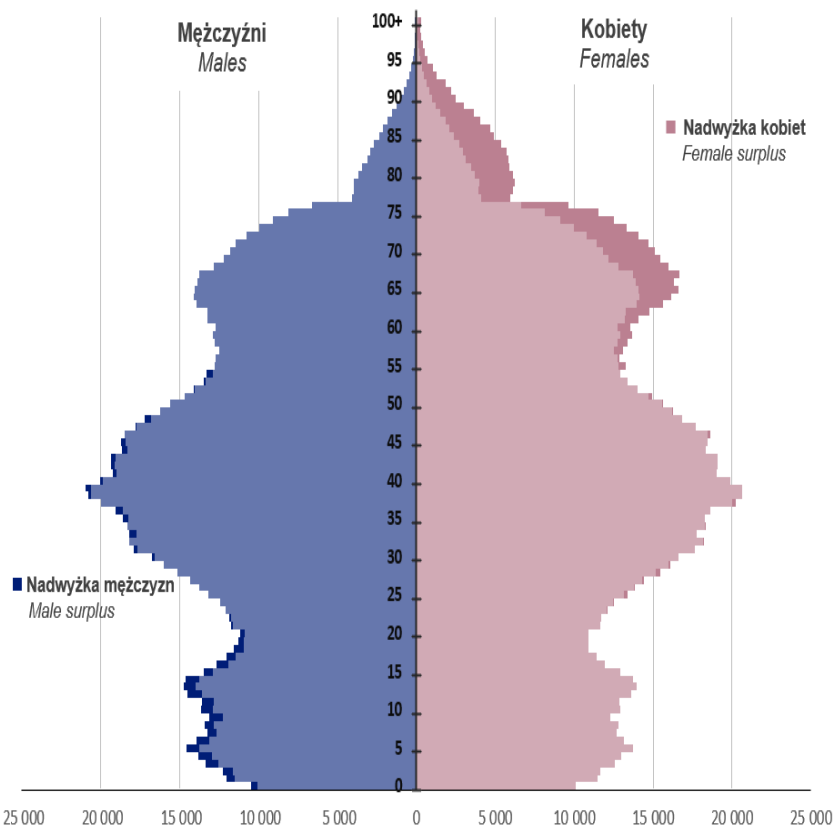
Zmiany liczby ludności miast w województwie pomorskim wg. Prognozy do 2050 roku

coraz trudniej będzie utrzymać dostępność usług publicznych na przyzwoitym poziomie, pozyskiwać inwestorów i rozwijać gospodarkę

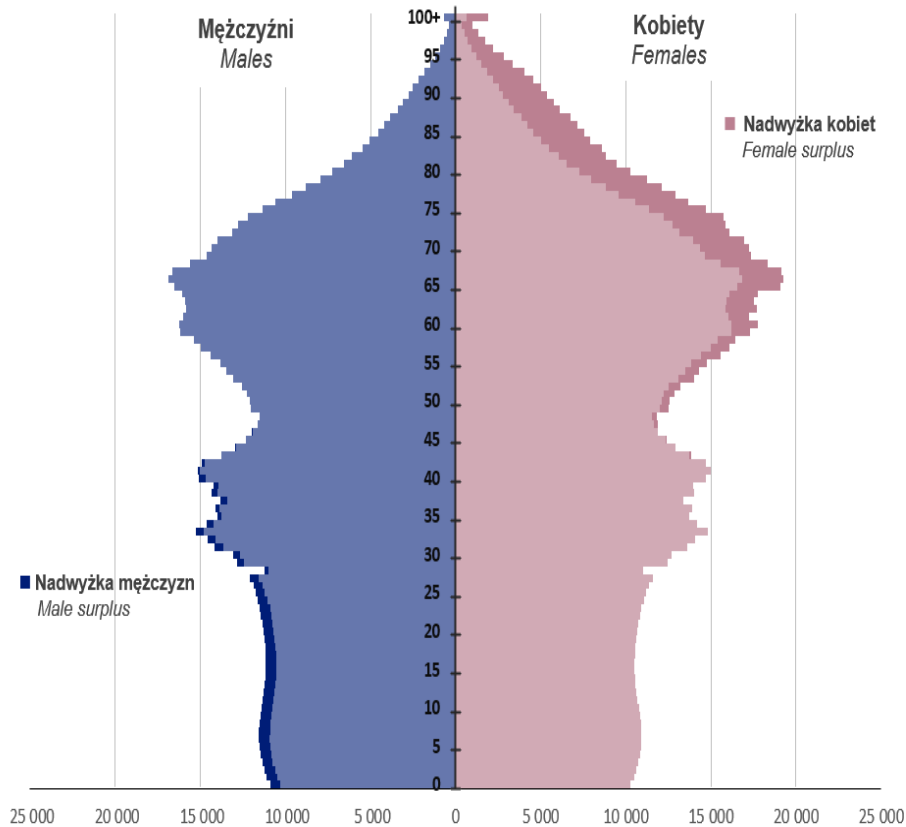

Zmiany struktury płci i wieku ludności w województwie pomorskim wg. Prognozy do 2050 roku

2021

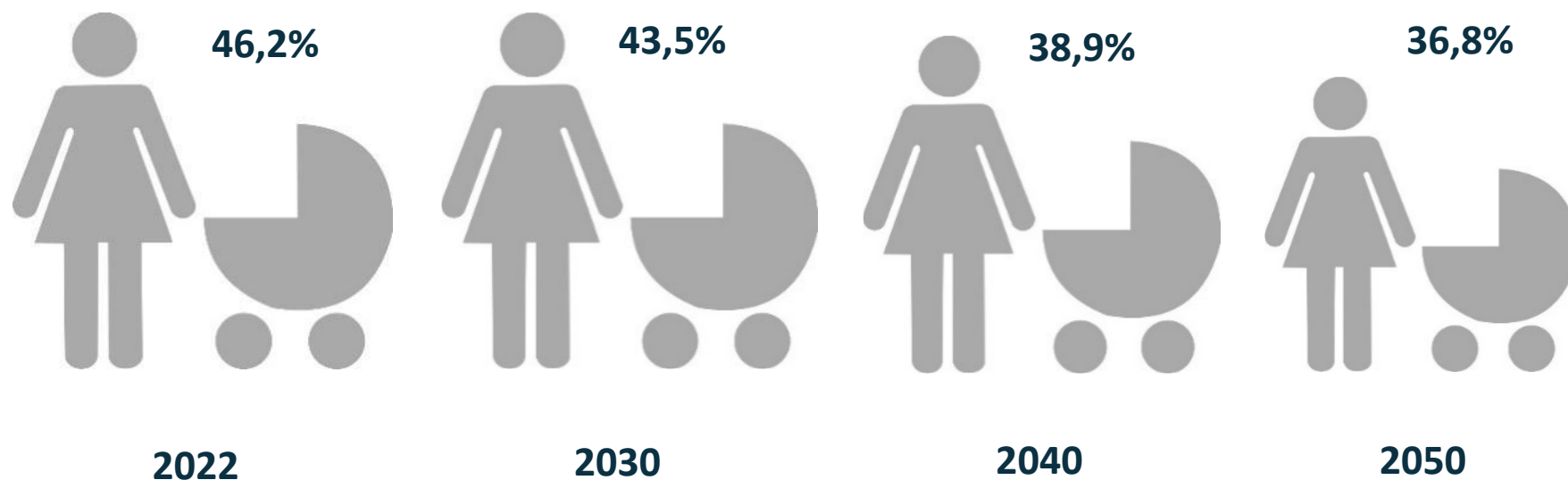
2050

Potencjał rozrodczy w województwie pomorskim wg. Prognozy do 2050 roku

Trend, założenia:

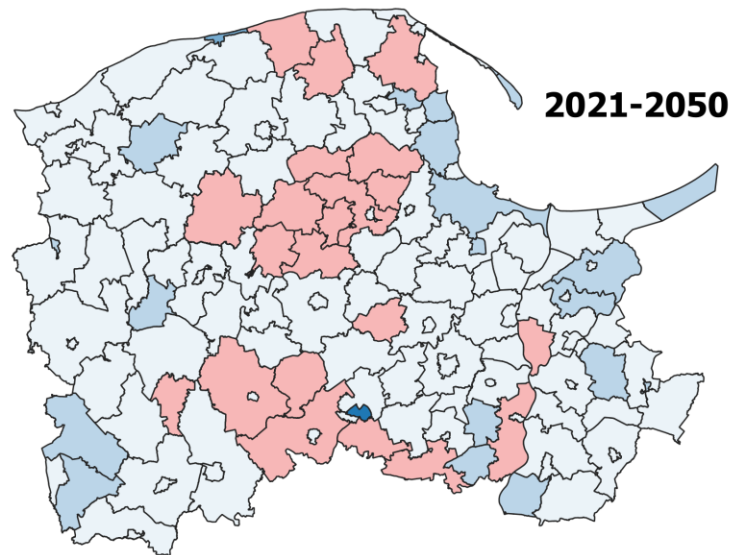
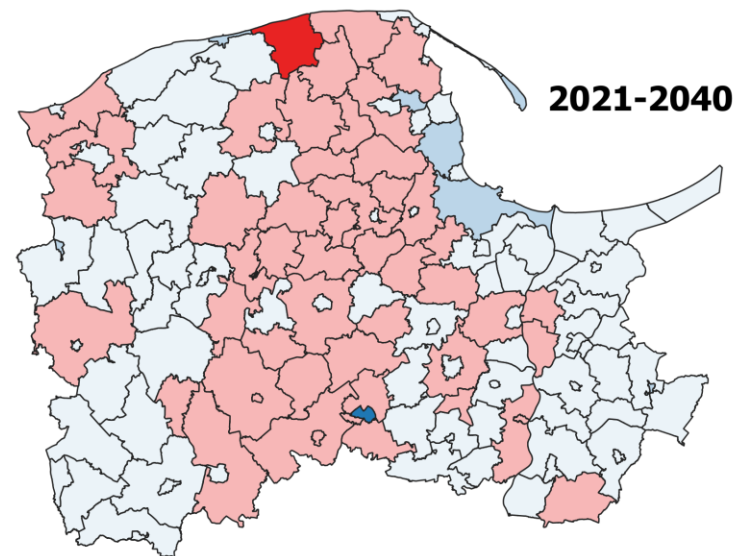
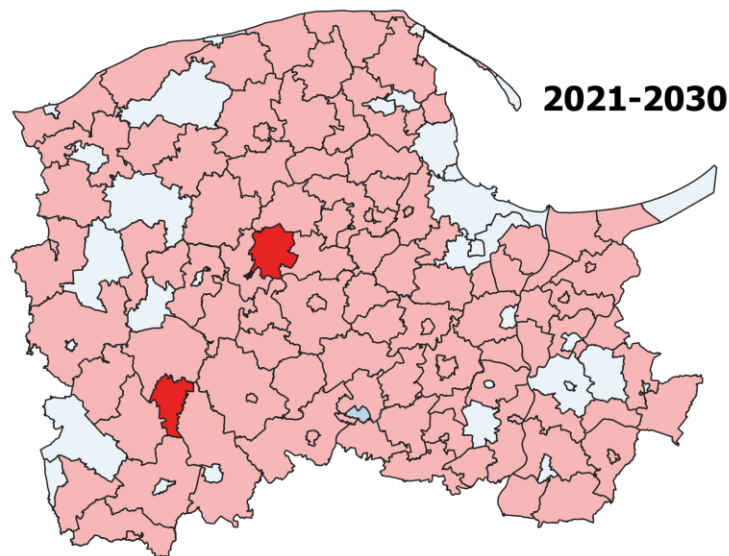
Udział **kobiet w wieku rozrodczym** (15-49 lat) będzie **malą**. W **2022** roku była to **prawie połowa** kobiet zamieszkujących województwo pomorskie (**46,2%**), podczas gdy w **2030 roku** udział ten zmniejszy się do **43,5%**, w **2040 do 38,9%**, zaś w **2050 roku** osiągnie zaledwie **36,8%**.

Za podstawę założenia przyjęto:

- **średni wiek rodzenia dzieci przez kobiety, będzie się zwiększał** – w 2050 wyniesie on **31,7 lat** - wartość nieznacznie niższa, niż wskazywana przez GUS dla Polski (31,9 lat),
- założenie opiera się na trendach region/Polska - w ciągu ostatnich ponad 20 lat tyle wynosiła różnica pomiędzy średnim wiekiem kobiet rodzących dziecko w Polsce i w województwie pomorskim.

Zmiany liczby kobiet w województwie pomorskim wg. Prognozy do 2050 roku

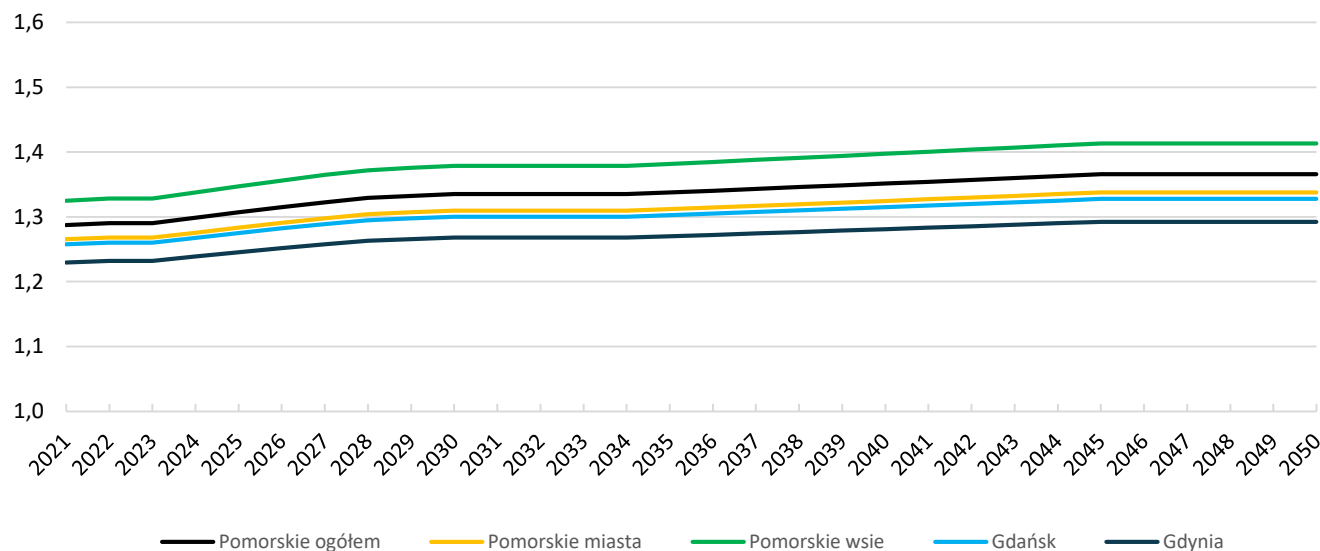

Zmiany współczynnika dzietności w województwie pomorskim wg. Prognozy do 2050 roku

Wartość TRF = 2,1–2,15 – prosta zastępowalność pokoleń

Trend, założenia:

W Prognozie przyjęto dalszy **brak zastępowalności pokoleń**, przy czym poziom dzietności w analizowanym okresie będzie **wzrastał** od **1,29-1,33** w latach 20. do około **1,34-1,36** w latach 40.

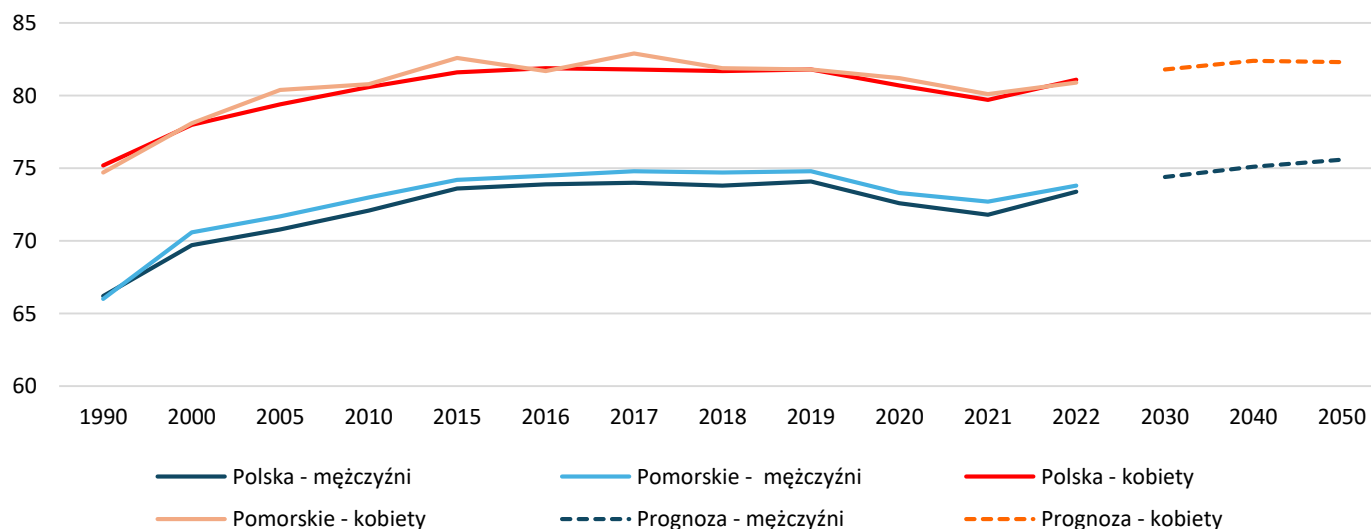
Za podstawę założenia przyjęto:

- społeczne i psychologiczne aspekty związane z funkcjonowaniem i zachowaniami w kwestiach: rozwoju osobistego kobiet (i mężczyzn), poglądów na rodzicielstwo, kwestie uwarunkowań kulturowych regionu,
- struktura płci i wieku ludności - średni wiek kobiet w chwili rodzenia 1 dziecka (2050 r. – 31,7 lat).

Trwanie życia w województwie pomorskim wg. Prognozy do 2050 roku

Trend, założenia:

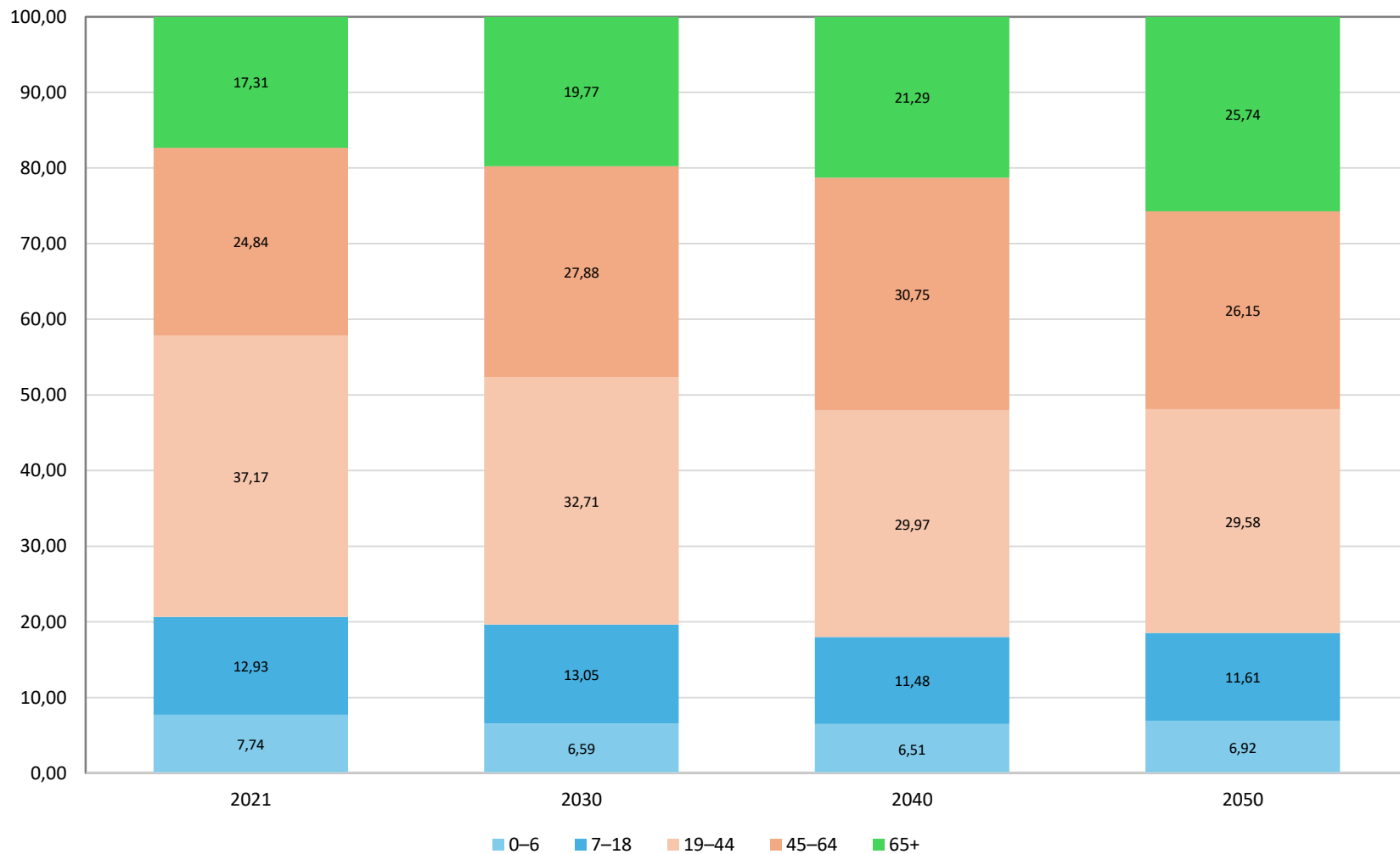
W Prognozie przyjęto **wyhamowanie obserwowanego dotąd wydłużania trwania życia** - będzie ono rosnać, lecz już znacznie wolniej, niż miało to miejsce w ostatnich trzech dekadach - w analizowanym okresie będzie ono wzrastać od **74,4** w roku **2030** do około **75,6** w latach 50.

Za podstawę założenia przyjęto:

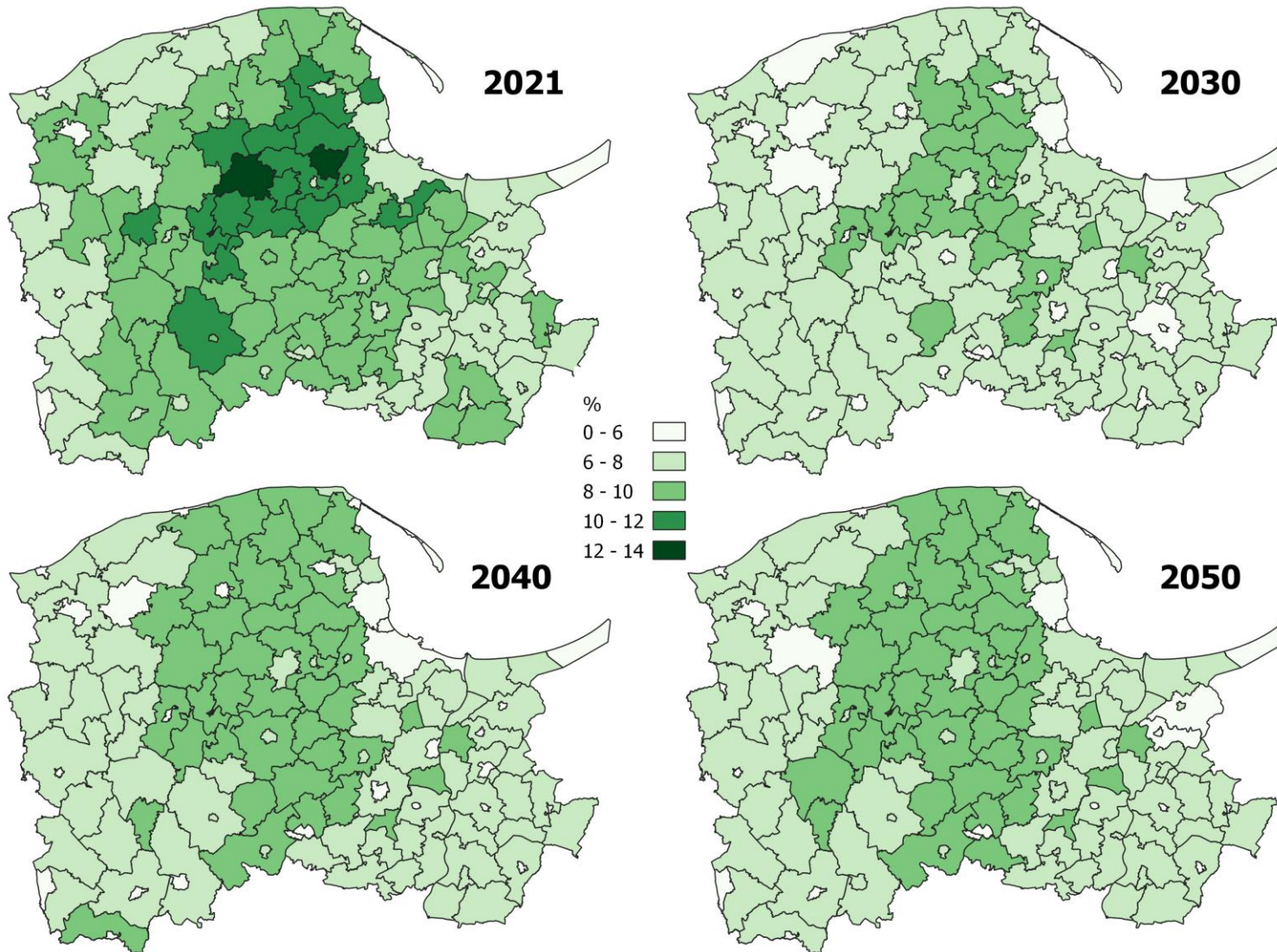
- należy oczekiwać dalszego rozwoju medycyny, świadomości wagi tzw. zdrowego stylu życia,
- wzrasta rola czynników, które przyczyniają się bezpośrednio lub pośrednio do ograniczania długości życia: zanieczyszczenie środowiska (pył PM 10 w powietrzu), nieprawidłowe zachowania zdrowotne,

Struktura wieku ludności w województwie pomorskim wg. Prognozy do 2050 roku

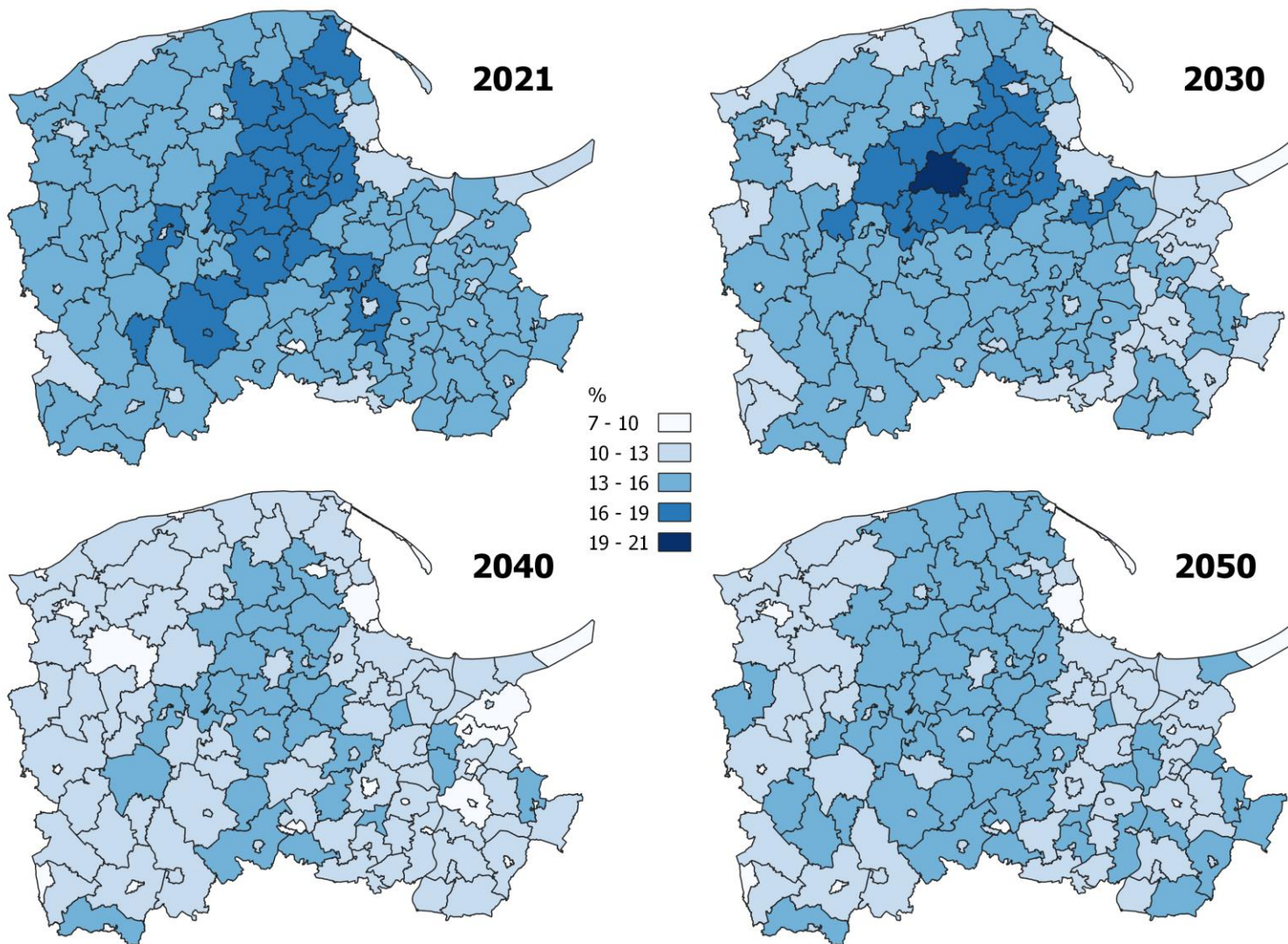
Struktura ekonomiczna ludności w województwie pomorskim wg. Prognozy do 2050 roku

Udział osób w wieku przedprodukcyjnym: grupa 0-6 lat

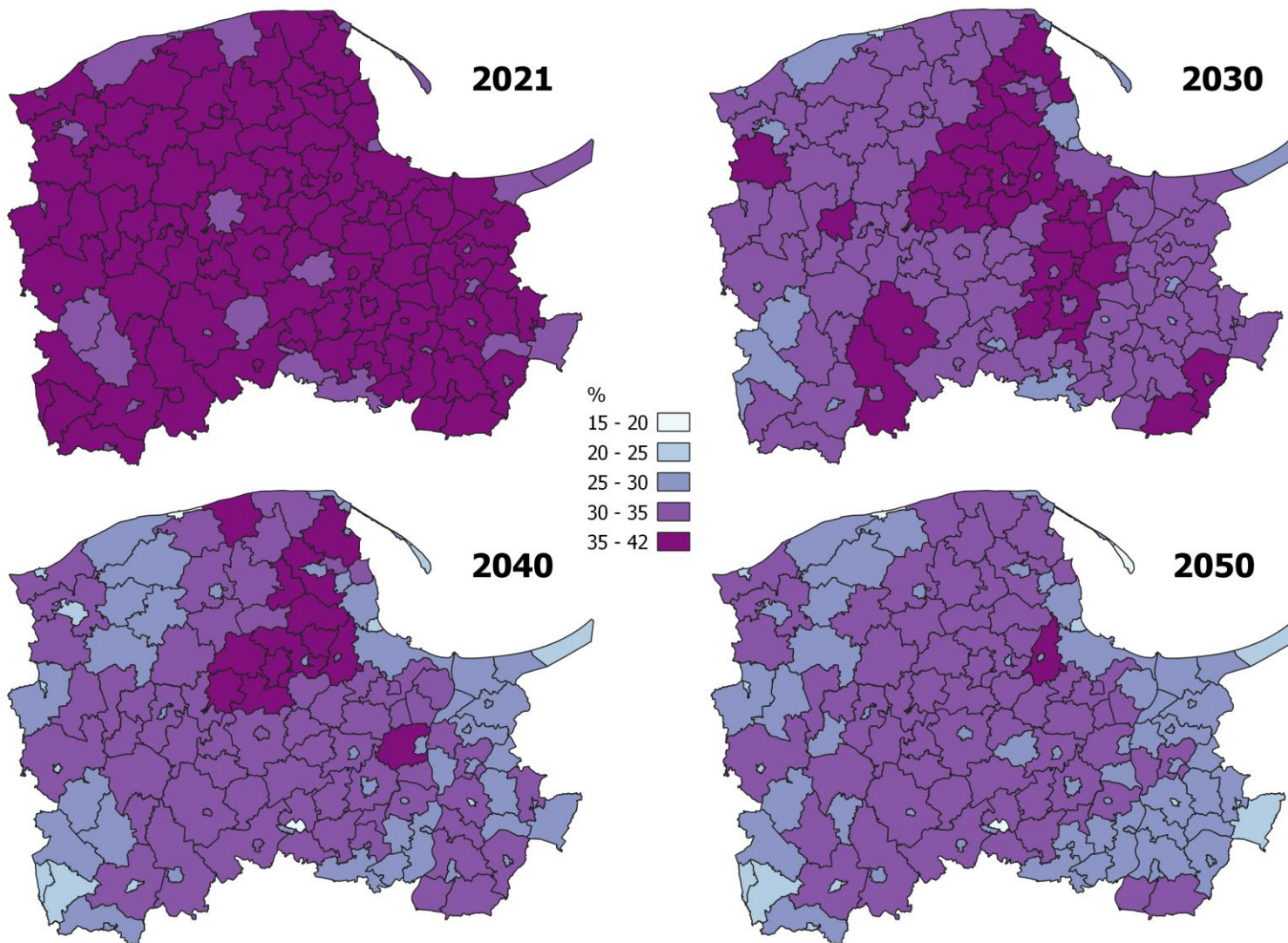
Struktura ekonomiczna ludności w województwie pomorskim wg. Prognozy do 2050 roku

Udział osób w wieku przedprodukcyjnym: grupa 7-18 lat

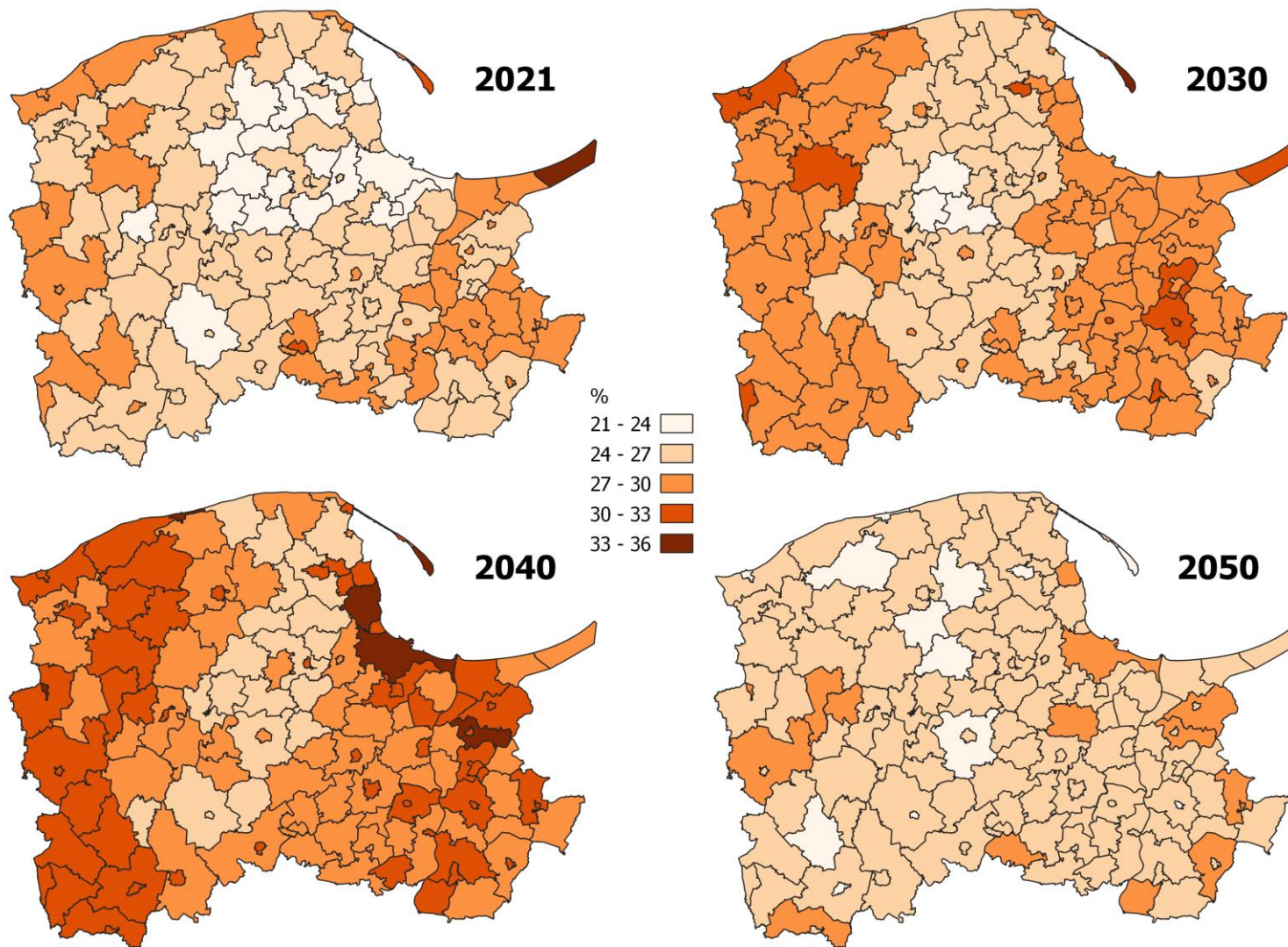
Struktura ekonomiczna ludności w województwie pomorskim wg. Prognozy do 2050 roku

Udział osób w wieku produkcyjnym: grupa 19-44 lat – wiek mobilny

Struktura ekonomiczna ludności w województwie pomorskim wg. Prognozy do 2050 roku

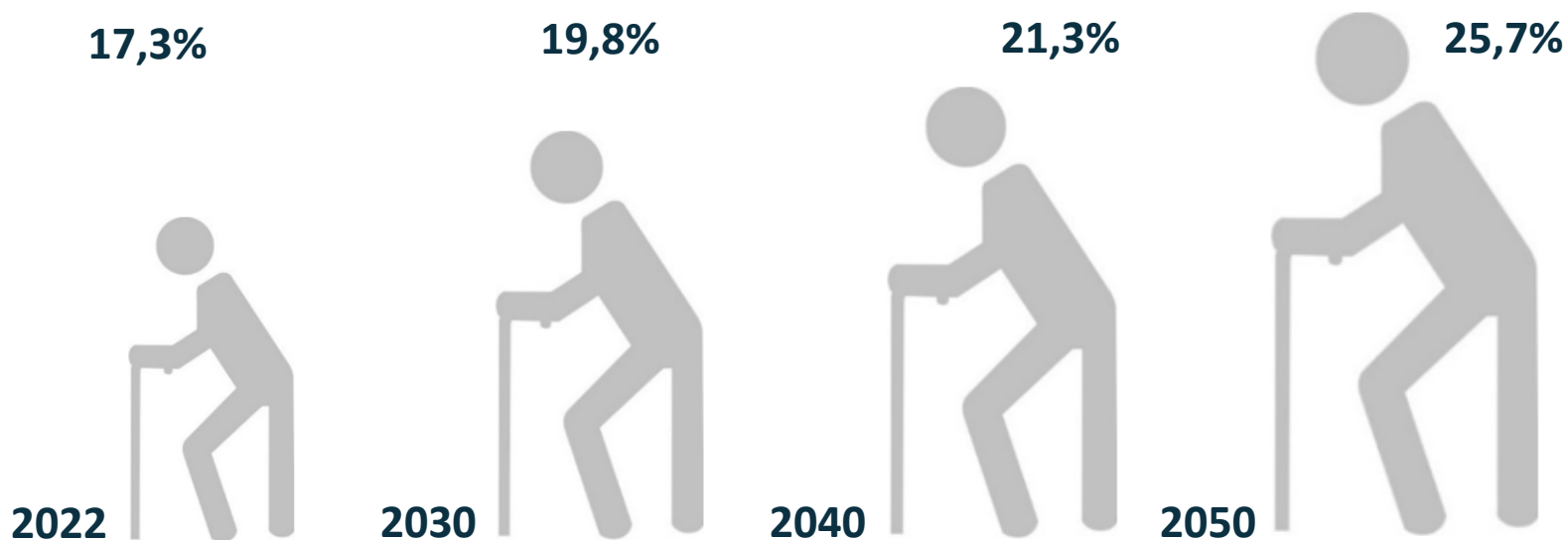
Udział osób w wieku produkcyjnym: grupa 45-64 lat – wiek niemobilny

Struktura ekonomiczna ludności w województwie pomorskim wg. Prognozy do 2050 roku

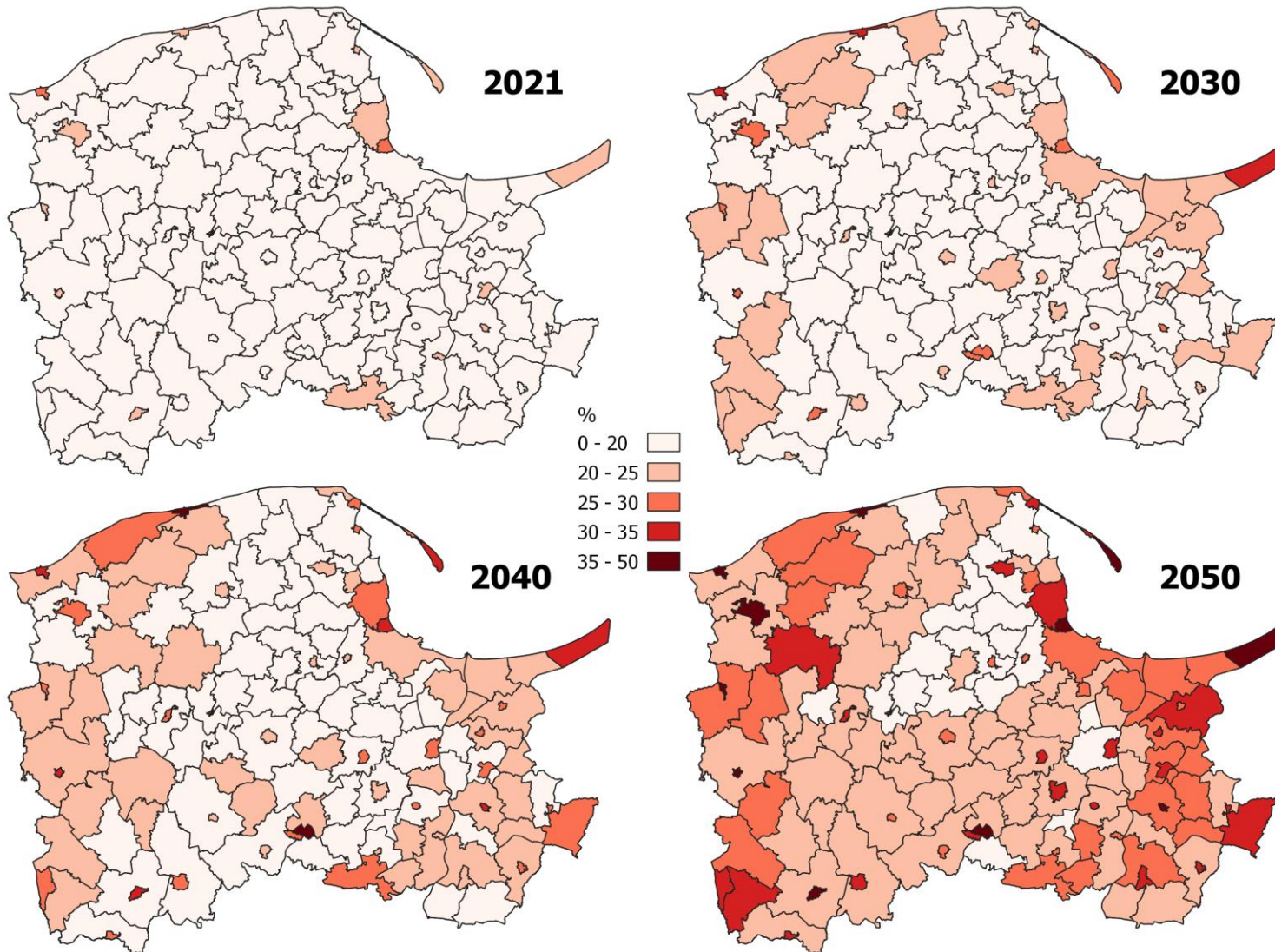
Udział osób w wieku poprodukcyjnym: grupa 65 lat i więcej

Liczba i udział seniorów w regionie będą **wzrastały**. W 2022 r. **jeden na sześciu** mieszkańców województwa pomorskiego miał więcej niż 65 lat, a w 2050 r. niemal **co czwarty** mieszkaniec regionu.

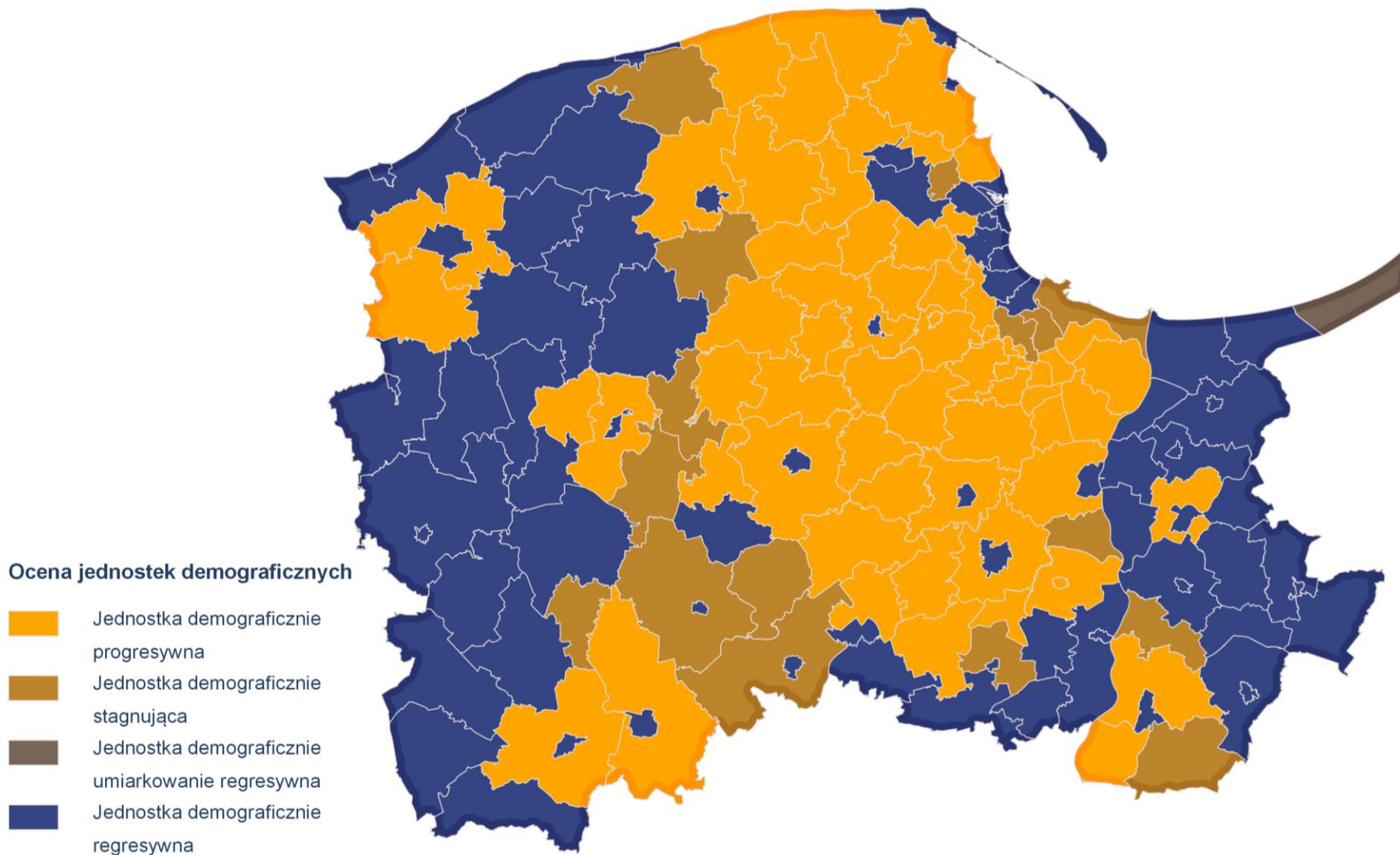

Struktura ekonomiczna ludności w województwie pomorskim wg. Prognozy do 2050 roku

Udział osób w wieku poprodukcyjnym: grupa 65 lat i więcej

Ogólna charakterystyka prognozowanych przemian demograficznych do 2050 r. w gminach

Wnioski do polityk publicznych (1)

Strefa metropolitalna - RDZEŃ:

- rozwój usług opiekuńczych i zdrowotnych świadczonych głównie dla osób starszych,
- aktywizacja seniorów (uniwersytety III wieku, oferta kulturalna, sportowa),
- aktywizacja seniorów przez wolontariat,
- działania edukacyjne w zakresie kształcenia ustawicznego, uczenia się przez całe życie i pozyskiwania umiejętności na rynku pracy na potrzeby „srebrnej” i „białej” gospodarki,
- wzmacnianie kompetencji kadry zarządzającej w związku z procesem starzenia się pracowników i wynikającej z tego zmiany pokoleniowej (np. wykorzystywania zasad mentoringu czy też umiejętności skutecznego zarządzania zespołem zróżnicowanym wiekowo),
- rozwiązania transportowe przyjazne seniorom,
- polityka mieszkaniowa skierowana do młodych osób i rodzin (w tym: TBS, budownictwo socjalne) – osiedla przyjazne rodzinom,
- rozbudowa sieci placówek edukacji przedszkolnej oraz opieki nad dziećmi do lat 3,
- rozwój rynku pracy przyjaznego rodzicom (współ)finansowanie oraz wprowadzanie całorocznej dostępności żłobków i przedszkoli wraz z wprowadzeniem elastyczności w zakresie ich funkcjonowania i wydłużenia czasu otwarcia placówek,
- wprowadzenie ulg podatkowych w celu sfinansowania kosztów zatrudnienia opiekunki dla dzieci czy ulgi podatkowe dla pracodawców, którzy organizują żłobki i przedszkola w miejscu pracy (placówki przyzakładowe),
- wspieranie elastycznych form zatrudnienia i pracy zdalnej dla rodziców,
- aktywna polityka migracyjna, ukierunkowana na zawody kluczowe, deficytowe,
- aktywna polityka pozyskiwania studentów, w tym w szczególności z zagranicy,
- promocja zdrowego trybu życia i profilaktyki;

Wnioski do polityk publicznych (2)

Strefa metropolitalna – STREFA FUNKCJONALNA:

- rozbudowa sieci placówek edukacji przedszkolnej oraz opieki nad dziećmi do lat 3,
- rozwój rynku pracy przyjaznego rodzicom (współ)finansowania oraz wprowadzania całorocznej dostępności żłobków i przedszkoli wraz z wprowadzeniem elastyczności w zakresie ich funkcjonowania i wydłużenia czasu otwarcia placówek,
- wprowadzenie ulg podatkowych w celu sfinansowania kosztów zatrudnienia opiekunki dla dzieci czy ulgi podatkowe dla pracodawców, którzy organizują żłobki i przedszkola w miejscu pracy (placówki przyzakładowe),
- rozwój i integracja publicznego transportu zbiorowego,
- wspieranie elastycznych form zatrudnienia i pracy zdalnej dla rodziców,
- polityka mieszkaniowa skierowana do młodych osób i rodzin (w tym: TBS, budownictwo socjalne) – osiedla przyjazne rodzinom w miastach,
- promocja zdrowego trybu życia i profilaktyki;

Wnioski do polityk publicznych (3)

Strefa wschodnia i zachodnia:

- rozwój usług opiekuńczych i zdrowotnych świadczonych głównie dla osób starszych,
- aktywizacja seniorów (uniwersytety III wieku, oferta kulturalna, sportowa), wolontariat,
- rozwijanie usług dla aktywnych seniorów (np. domy sąsiedzkie zwiększające ich włączenie społeczne i zapobiegające izolacji),
- formułowanie i finansowanie programów i inicjatyw na rzecz wydłużenia aktywności zawodowej osób w średnim wieku i seniorów, skierowanych zarówno do pracowników (szkolenie w zakresie umiejętności i kompetencji), jak i pracodawców (narzędzia do zarządzania wiekiem i ergonomicznego przystosowania stanowisk pracy do obniżonej sprawności osób starszych),
- działania edukacyjne w zakresie kształcenia ustawicznego, uczenia się przez całe życie i pozyskiwania umiejętności na rynku pracy na potrzeby „srebrnej” i „białej” gospodarki,
- inicjatywy na rzecz wprowadzania mechanizmów finansowania, takich jak ulgi i zwolnienia podatkowe dla pracodawców, w celu obniżenia kosztów związanych z zatrudnieniem starszych pracowników,
- rozwój innowacyjnych narzędzi poradnictwa zawodowego adresowanych do osób starszych,
- rozwiązania transportowe przyjazne seniorom, transport na żądanie,
- promowanie i rozwój przedsiębiorczości osób młodych i zachęty inwestycyjne dla inwestorów,
- polityka mieszkaniowa skierowana do młodych osób i rodzin (w tym: TBS, budownictwo socjalne),
- aktywna polityka migracyjna, ukierunkowana na pozyskanie nowych mieszkańców,
- promocja zdrowego trybu życia i profilaktyki,
- działania na rzecz przystosowania opuszczonych bądź niedostatecznie wykorzystywanych obiektów infrastruktury społecznej do pełnienia nowych funkcji adekwatnych do lokalnych potrzeb społecznych, głównie o charakterze opiekuńczo-zdrowotnym oraz turystyczno-rekreacyjnych;

Dziękuję za uwagę

Pomorskie Biuro Planowania Regionalnego
www.pbpr.pomorskie.pl

**Pomorskie Biuro Planowania
Regionalnego w Gdańsku**

**Instytucja Samorządu
Województwa Pomorskiego**